

سوالات تستی درس دوازدهم علوم و فنون ادبی (۳) پایه دوازدهم رشته علوم انسانی

طراح سوالات: زهرا مددی ناحیه یک

درس دوازدهم - حس آمیزی - حسن تعلیل، اسلوب معادله

۱) در کدام بیت «حسن تعلیل» وجود دارد؟

- (الف) چون جگر عاشقان می خورد این شب به ظلم
(ب) جانم اگر صافی است دُردی لطف تو است
(ج) بر اثر دل بپرو تا تو بینی درون
(د) عاقله شب تویی یا زرهانش ز ظلم
- دود سیاهی ظلم بر دل شب می دهد
لطف تو پاینده باد بر سر جان تا ابد
سبزه و گل می دمدم، جوی وفا می رود
نیم شبی بر فلک راه بزن بر رصد

۲) در همه ابیات به جز «اسلوب معادله» وجود دارد.

- (الف) گل در این گلشن کجا دارد سر پروای ما؟
(ب) دل گمان دارد که پوشیده ست راز عشق را
(ج) دخل بی جا نهد غیر خجالت اثری
(د) زیور آینه دل روشنی باشد نه عکس
- خار هم از سرکشی کی می رود در پای ما؟
شمع را فانوس پندارد که پنهان کرده است
تیر کج باعث رسوایی تیرانداز است
خانه تاریک را شمعی به از صد صورت است

۳) در کدام بیت «آرایه حس آمیزی» به کار نرفته است؟

- (الف) با من به سلام خشک، ای دوست زبان تر کن
(ب) ما گرچه مرد تلخ شنیدن نه ایم، لیک
(ج) تا تو را آن بو کشد سوی جنان
(د) آن بلبلم که چون کشم از دل صفیر گرم
- تا از مژه هر ساعت لعل ترت افشانم
تلخی که از دهان تو آید شنیدنی است
بوی گل باشد دلیل گلستان
بوی محبت از نفسم می توان شنید

۴) آرایه های موجود در بیت زیر کدامند؟ «ز زهد خشک ملولم، کجاست باده ناب؟ که بوی باده مدامم دماغ تر دارد»

- (الف) حس آمیزی - ایهام - اغراق
(ب) تشبیه بلیغ - ایهام تناسب - لف و نشر
(ج) کنایه - تضاد - ایهام تناسب
(د) متناقض نما - تشخیص - حس آمیزی

۵) ترتیب توالی ابیات زیر از جهت داشتن آرایه های «حس آمیزی، حسن تعلیل، اسلوب معادله، تناقض» کدام است؟

- (الف) ابراز آن پیدا شود کز رشک خورشید رخت
(ب) برای رسیدن چه راهی بریدم
(ج) دل به دست آن نگار شوخ و سنگ افتاده است
(د) گرچه جز تلخی از ایام ندید
- آستین بر رخ نهد، با دامن تر آفتاب
در آغاز رفتن به پایان رسیدم
طفل بازیگوش را آتش به چنگ افتاده است
هرچه خواهی سخنش شیرین است

۶) مصراع دوم کدام شعر در حکم مصداقی برای مصراع اول است؟

- (الف) خضر را هم شد جنون تا دل به مقصد راه برد
(ب) گرد ست ما ز دامن مقصود کوتاه است
(ج) زمانه کیفر بیدا د سخت خواهد داد
(د) بر تن دیوارها دیوارها طرح شکست
- کی به جایی می‌رسید ار مرشدی کامل نداشت
از پا فتاده‌ایم، نه از پا نشسته‌ایم
سزای دستم بد روز، مرگ سهراب است
کس دگر رنگی در این سامان ندید

۷) بارزترین آرایه‌ی معنوی بیت زیر چیست؟

نمی‌از دامن مجنون فشردند شفق‌ها شعله بر افلاک بردند

- (الف) لف و نشر (ب) ایهام تناسب (ج) حُسن تعلیل (د) واج آرایه

۸) بخش مشخص شده در کدام بیت نمی‌تواند علتی ادبی یا ادعای خیالی (= حسن تعلیل) باشد؟

- (الف) منزل مردم بیگانه چو شد مردم چشم
(ب) باغ از این روی گشته چرخ برین
(ج) چون نیست زنازکی تو را تاب نظر
(د) من چو اوراق خزان از خاکساری زنده‌ام
- آن قدر گریه نمودم که خرابش کردم
هر گلی ز اختری بداده نشان
در تو نگریستن د ریغم آید
ریزم از هم گرنسیم از خاک بردارد مرا

۹) همه‌ی گزینه‌ها به جز گزینه‌ی در بردارنده‌ی آرایه‌ی حس آمیزی است.

- (الف) رنگ دریا زده‌ام بر افق دیده‌ی دل تا تماشا کنم آن شاهده رویایی را
(ب) به هوای سر زلف تو درآمیخته بود از سر شاخ زبان برگ سخن‌های ترم
(ج) دویدن می‌گل رنگ را به کوچه‌ی رگ به صد رسایی آواز آب می‌ش‌نوم
(د) صد باغ بهار است و صدای گل و گلشن گر میوه‌ی یک باغ نچیدیدم، نچیدیم.

۱۰) آرایه و موسیقی پدید آمده در عبارت زیر در کدام گزینه آمده است؟

از دو سوی کوشش و کشش / بستگی و رستگی / نقشی از تلاطم ضمیر و ژرفنای خواب اوست / اضطراب ما اضطراب اوست گوش کن و ببین

- (الف) تناقض - لفظی (ب) حس آمیزی - معنوی (ج) جناس - معنوی (د) مراعات - لفظی

پاسخ سئوالات تستی درس ۱۲ فنون ادبی

- ۱) گزینه‌ی الف (از نظر شاعر، دلیل تیرگی شب، ظلمی است که شب با خوردن خون دل عاشقان در حق عاشقان روا داشته و سیاهی ناشی از این ظلم، گریبان‌گیر خود شب شده است.)
- ۲) گزینه‌ی الف (در سایر ابیات مصراع دوم مصداق و معادلی برای مصراع اول است) (ب) دل = فانوس / راز عشق = شمع . پوشیدن = پنهان کردن / ج) دخل بی‌جا = ترکج / خجالت = رسوایی / د) روشنی = شمع / آئینه دل / خانه

(تاریک) / زبور بودن = به دانلود از اپلیکیشن پادرس

- ۳) گزینه ۳ (ج) الف) سلام خشک (ب) تلخ شنیدن (د) صغیر گرم - بو شنیدن
- ۴) گزینه ۳ (ج) دماغ تر داشتن کنایه/ خشک و تر قضا / مدام ایهام تناسب/ مدام (پیوسته- شراب با باده تناسب دارد)
- ۵) گزینه ۴ / بیت الف: حُسن تعلیل: از نظر شاعر به دلیل ظاهر شدن ابر در آسمان این است که آفتاب با دیدن چهره زیبا و درخشان معشوقه. خجالت زده شده و از سر رشک در پشت ابر پنهان شده تا چهره معشوق را نبیند. (ب) متناقض نما در نقطه آغاز یک راه به پایان آن راه رسیدن.
- (پ) اسلوب معادله: مصراع دوم معادل و مصداقی برای مصراع اول است.
- (ت) حس آمیزی سخن شیرین
- ۶) گزینه ۴ (ج) دو مصراع از جهت معنایی ارتباطی ندارند بلکه شاعر معتقد است همان گونه که مرگ سهراب (سختی و عذاب) سزاوار رستم (انسان) است، زمانه هم در مورد کیفر ظلم و بیداد بسیار سخت گیر است.
- ۷) گزینه ۳ (ج) شاعر علت خونین (سرخ رنگ) شدن آسمان به هنگام غروب آفتاب قطره‌ای از غم و اندوه مجنون عاشق است که بر آسمان ریخته است.
- ۸) گزینه ۴ (د) - چون علت در خاکساری بودن است که در مصراع اول است.
- ۹) گزینه ۵ (د)
- ۱۰) گزینه ۲ (ب) چون تناقض وجود ندارد. جناس لفظی است و مراعات النظیر معنوی است.

گروه درسی زبان و ادبیات فارسی استان آذربایجان شرقی

سال تحصیلی ۱۳۹۸ - ۱۳۹۷